

**Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi
kollegiyasının 03 fevral 2014-cü il tarixli
02 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmişdir**

**ONKOLOJİ XƏSTƏLƏRDƏ
FİZİKİ AKTİVLİK ÜZRƏ
KLİNİK PROTOKOL**

Bakı - 2014

55.6

O 42

O 42 Onkoloji xəstələrdə fiziki aktivlik üzrə klinik protokol, 2014.
– 44 səh.

Bu klinik protokol ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi tərəfindən maliyyələşdirilən “Azərbaycanda Səhiyyənin Gücləndirilməsi” Layihəsinin dəstəyi ilə hazırlanmışdır.

Redaktor:

C.Məmmədov Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin direktoru, t.f.d.

Tərtibçilər:

A.Kərimli Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin baş onkoloqu, Milli Onkologiya Mərkəzinin Abdominal onkologiya bölməsinin elmi işçisi, t.f.d.

S.Quliyeva Azərbaycan Tibb Universitetinin Fizioterapiya və İdman təbabəti kafedrasının dosenti, t.f.d.

E.Hüseynov Azərbaycan Tibb Universitetinin Onkologiya kafedrasının assistenti, t.f.d.

Ş.İsmayılova Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin Tibbi keyfiyyət standartları şöbəsinin müdiri

S.Qazıyeva Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin Tibbi keyfiyyət standartları şöbəsinin həkim-metodisti

Rəyçi:

N.Məmmədova Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun Fizioterapiya və tibbi bərpa kursunun rəhbəri, professor, t.e.d.

Sübutların etibarlılıq dərəcəsi və elmi tədqiqatların tipləri

Sübutların etibarlılıq dərəcəsi	Sübutların mənbələri (elmi tədqiqatların tipləri)
Ia	Sübutlar meta-analiz, sistematik icmal və ya randomizasiya olunmuş klinik tədqiqatlardan (RKT) alınmışdır
Ib	Sübutlar ən azı bir RKT-dən alınmışdır
IIa	Sübutlar ən azı bir yaxşı planlaşdırılmış, nəzarət edilən, randomizasiya olunmamış tədqiqatdan alınmışdır
IIb	Sübutlar ən azı bir yaxşı planlaşdırılmış kvazi-eksperimental tədqiqatdan alınmışdır
III	Sübutlar təsviri tədqiqatdan (məsələn, müqayisəli, korrelyasion tədqiqatlar, ayrı-ayrı halların öyrənilməsi) alınmışdır
IV	Sübutlar ekspertlərin rəyinə və ya klinik təcrübəyə əsaslanmışdır

Təvsiyələrin etibarlılıq səviyyəsi şkalası

Təvsiyələrin etibarlılıq səviyyəsi	Təvsiyələrin əsaslandığı sübutların etibarlılıq dərəcəsi
A	RKT-lərin yüksək keyfiyyətli meta-analizi, sistemativ icmalı və ya nəticələri uyğun populyasiyaya şamil edilə bilən, sistemativ səhv ehtimalı çox aşağı olan (++) irimiqyaslı RKT. Sübutların etibarlılıq dərəcəsi Ia.
B	Kohort və ya klinik hal - nəzarət tipli tədqiqatların yüksək keyfiyyətli (++) sistemativ icmalı, yaxud Sistemativ səhv riski çox aşağı olan (++) yüksək keyfiyyətli kohort və ya klinik hal - nəzarət tipli tədqiqat, yaxud Nəticələri uyğun populyasiyaya şamil edilə bilən, sistemativ səhv riski yüksək olmayan (+) RKT. Sübutların etibarlılıq dərəcəsi Ib və IIa.
C	Nəticələri uyğun populyasiyaya şamil edilə bilən, sistemativ səhv riski yüksək olmayan (+) kohort və ya klinik hal - nəzarət tipli və ya nəzarət edilən, randomizasiya olunmamış tədqiqat, yaxud Nəticələri uyğun populyasiyaya bilavasitə şamil edilə bilməyən, sistemativ səhv riski çox aşağı olan və ya yüksək olmayan (++) və ya (+) RKT. Sübutların etibarlılıq dərəcəsi IIb.
D	Klinik hallar seriyasının təsviri, yaxud Nəzarət edilməyən tədqiqat, yaxud Ekspertlərin rəyi. Yüksək səviyyəli sübutların mövcud olmamasının göstəricisidir. Sübutların etibarlılıq dərəcəsi III və IV.

- January/February, 2012. - issue of CA: A Cancer Journal for Clinicians. - Available at: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.3322/caac.20140/pdf> (08.07.2013).
14. McCullough ML, Patel AV, Kushi LH, et al. Following Cancer Prevention Guidelines Reduces Risk of Cancer, Cardiovascular Disease, and All-Cause Mortality [Electronic resource]: *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev.* – 2011. - 20(6): 1089-97. - Available at: <http://cebp.aacrjournals.org/content/20/6/1089.full> (08.07.2013).
 15. Munstedt K, Wagner M, Kullmer U, Hackethal A, Franke FE. Influence of body mass index on prognosis in gynecological malignancies [Electronic resource]. *Cancer Causes Control.* – 2008. - 19:909-916. - Available at: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3774112/> (08.07.2013).
 16. Nagle CM, Purdie DM, Webb PM, Green A, Harvey PW, Bain CJ. Dietary influences on survival after ovarian cancer. [Electronic resource] *Int J Cancer.* – 2003. - 106:264-269. - Available at: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/ijc.11204/full> (08.07.2013).
 17. Nichols HB, Trentham-Dietz A, Egan KM, et al. Body mass index before and after breast cancer diagnosis: associations with all-cause, breast cancer, and cardiovascular disease mortality [Electronic resource]. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev.* - 2009. - 18:1403-1409. - Available at: <http://cebp.aacrjournals.org/content/18/5/1403.full> (08.07.2013).
 18. Patterson RE, Cadmus LA, Emond JA, Pierce JP. Physical activity, diet, adiposity and female breast cancer prognosis: a review of the epidemiologic literature [Electronic resource]. *Maturitas.* - 2010. - 66:5-15. - Available at: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20097494> (08.07.2013).
 19. Physical Activity Guidelines for Americans. U.S. Department of Health and Human Services [Electronic resource]. - 2008. - Available at: <http://www.health.gov/paguidelines/pdf/paguide.pdf> (08.07.2013).
 20. Physical activity and health in Europe: evidence for action [Electronic resource]. WHO. - 2006. - Available at: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0011/87545/E89490.pdf (08.07.2013).

21. Protani M, Coory M, Martin JH. Effect of obesity on survival of women with breast cancer: systematic review and meta-analysis. [Electronic resource]. *Breast Cancer Res Treat.* - 2010. - 123:627-635. - Available at: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20571870> (08.07.2013).
22. Rademaker AW, Vonesh EF, Logemann JA, et al. Eating ability in head and neck cancer patients after treatment with chemoradiation: a 12-month follow-up study accounting for dropout [Electronic resource]. *Head Neck.* - 2003. - 25:1034-1041. - Available at: <http://www.uptodate.com/contents/speech-and-swallowing-rehabilitation-of-the-patient-with-head-and-neck-cancer/abstract/8> (08.07.2013).
23. Rock CL, Doyle C, Demark-Wahnefried W, et al. Nutrition and physical activity guidelines for cancer survivors. [Electronic resource]. *CA Cancer J Clin.* - 2012. - 62(4):242-274. - Available at: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.3322/caac.21142/full> (08.07.2013).
24. Ryan-Harshman M, Aldoori W. Diet and colorectal cancer: review of the evidence [Electronic resource]. *Can Fam Physician.* - 2007. - 53:1913-1920. - Available at: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18000268> (08.07.2013).
25. Schmitz KH, Courneya KS, Matthews C, et al. American College of Sports Medicine Roundtable on Exercise Guidelines for Cancer Survivors [Electronic resource]: *Medicine & Science in Sports & Exercise* - 2010. - 42(7):1409-1426. - Available at: http://www.penncancer.org/pdf/pal/American_College_of_Sports_Medicine_Roundtable_on_23.pdf (08.07.2013).
26. Segal RJ, Reid RD, Courneya KS, et al. Randomized controlled trial of resistance or aerobic exercise in men receiving radiation therapy for prostate cancer [Electronic resource]. *J Clin Oncol.* - 2009. - 27:344-351. - Available at: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19064985> (08.07.2013).
27. Start active, stay active: a report on physical activity from the four home countries' Chief Medical Officers [Electronic resource]. DOH. - 2011. - Available at: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/152108/dh_128210.pdf.pdf (08.07.2013).

28. Thorsen L, Courneya KS, Stevinson C, Fossa SD. A systematic review of physical activity in prostate cancer survivors: outcomes, prevalence, and determinants. [Electronic resource] Support Care Cancer. - 2008. - 16:987-997. - Available at: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmedhealth/PMH0026401/> (08.07.2013).
29. Vanio H, Bianchini F. IARC Handbooks of Cancer Prevention. Vol 6. Weight Control and Physical Activity. [Electronic resource] Lyon, France: International Agency for Research on Cancer; - 2002. - Available at: <http://www.iarc.fr/en/publications/pdfs-online/prev/handbook6/Handbook6-0.pdf> (08.07.2013).
30. Vrieling A, Kampman E. The role of body mass index, physical activity, and diet in colorectal cancer recurrence and survival: a review of the literature. [Electronic resource] Am J Clin Nutr. - 2010. - 92:471-490. - Available at: <http://ajcn.nutrition.org/content/92/3/471.long> (08.07.2013).
31. Wolin KY, Ruiz JR, Tuchman H, Lucia A. Exercise in adult and pediatric hematological cancer survivors: an intervention review. [Electronic resource] Leukemia. - 2010. - 24:1113-1120. - Available at: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20410923> (08.07.2013).
32. Боголюбов В.М. «Медицинская реабилитация» [Электронный ресурс]. Изд.3-е, испр. и доп. – М.: Издательство БИНОМ, - 2010. Том 2, 630 с.- Режим доступа: <http://paralife.narod.ru/reabilitaciya/bogolyubov/medicinskaya-reabilitaciya-knigi-1,2,3.htm> (08.07.2013).